

Nr 14

Utbildningsutskottets betänkande i anledning av propositionen 1972: 1 i vad avser anslag för budgetåret 1972/73 till folkhögskolor jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1972: 1 bil. 10 har Kungl. Maj:t (punkterna G 8—G 9, s. 439—443 i utdrag av statsrådsprotokollet över utbildningsärenden) föreslagit riksdagen att

1. till Bidrag till driften av folkhögskolor för budgetåret 1972/73 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.,
2. till Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor för budgetåret 1972/73 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande motioner:

1972: 133 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att åtgärder omedelbart vidtas för att bistå Svenska samernas riksförbund och föreningen Same-Ätnam vid förvärv av Samernas folkhögskolas fastigheter i Jokkmokk,

1972: 1115 av herr Jonsson i Alingsås m. fl. (fp, s, c, m, vpk) vari hemställs

1. att riksdagen beviljar ett engångsbelopp om 250 000 kr. för förvärv av fastigheterna vid Samernas folkhögskola i Jokkmokk,
2. att beträffande den framtida verksamheten vid skolan riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts,

1972: 1118 av herr Korpås m. fl. (c, fp, m) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos Kungl. Maj:t begära förslag angående den fortsatta saneringen av rörelsefolkhögskolornas ekonomi,
2. att riksdagen i avvaktan på detta förslag för budgetåret 1972/73 anvisar ett reservationsanslag av 3 milj. kr. under rubriken Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor, varav 2 milj. kr. för sanering av skolornas ekonomi, varvid det bör ankomma på Kungl. Maj:t att fördela detta bidrag,

1972: 1128 av fru Marklund m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar om tio konsulenter för kombinerade tjänster vid folkhögskolorna och anvisar härför erforderliga medel,

2. att riksdagen anvisar 2 milj. kr. för sanering av vissa folkhögskolors ekonomi.

Utskottet

Enligt propositionen utgår ur anslaget Bidrag till driften av folkhögskolor statsbidrag till driftkostnader för sammanlagt 107 folkhögskolor. Skolornas verksamhet omfattar dels vinterkurser, dels ämneskurser. Av propositionen framgår att föredragande statsrådet avser föreslå Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående omvandling av lärartimmar till resurser för kurativ verksamhet och för studie- och yrkesorientering. Utskottet har ingen erinran häremot.

I motionerna 1972: 133 och 1972: 1115 tas upp frågor som gäller den framtida verksamheten vid Samernas folkhögskola i Jokkmokk. Nuvarande huvudman, Svenska missionssällskapet kyrkan och samerna, har meddelat sin avsikt att lägga ner skolan. Motionärerna begär bl. a. medel till Svenska samernas riksförbund och föreningen Same-Ätnam för förvärv av skolans fastigheter.

Utskottet har inhämtat att, sedan motionerna väcktes, följande förvarit i ärendet.

Hos länsstyrelsen i Norrbottens län har Svenska samernas riksförbund och Jokkmokks kommun var för sig sökt bidrag av vattenregleringsmedel för inköp av Samernas folkhögskolas byggnader m. m. i Jokkmokk. Bidrag har sökts med 350 000 kr. resp. 310 000 kr. Svenska samernas riksförbund har därvid anført att av det sökta bidraget skall 250 000 kr. användas för att inköpa skolans tomt och byggnader i samband med bildande tillsammans med Jokkmokks kommun av en stiftelse och 100 000 kr. för att täcka stiftelsens behov av upprustning av lokaler m. m. Kommunen har för sin del uppgett att det sökta bidraget skall användas för inköp av samtliga byggnader, lärarbostäder etc. samt för mindre upprustning av lokalerna. Länsstyrelsen har den 17 februari 1972 beslutat dels att lämna Svenska samernas riksförbunds ansökan utan bifall och dels att till Jokkmokks kommun för ifrågavarande ändamål på rekvisition och mot redovisningsskyldighet utbetala bidrag med 310 000 kr. av fonderade vattenregleringsavgifter. Som villkor för bidraget har länsstyrelsen föreskrivit att överenskommelse om förvärv av folkhögskolans byggnader träffas mellan kommunen och nuvarande huvudmannen. Om den blivande huvudmannen skulle få bidrag från annat håll för förvärv och upprustning av ifrågavarande fastigheter skall den del av det till kommunen beviljade bidraget, som inte tas i anspråk för fastighetsförvärvet, i stället användas för investeringar syftande till en förbättring av folkhögskolans lokaler.

Förslag till stadgar för stiftelsen Samernas folkhögskola har antagits

den 28 februari 1972 av Jokkmokks kommun. Svenska samernas riksförbund har under viss förutsättning beslutat antaga de föreslagna stadgarna för stiftelsen. Av stadgarna framgår bl. a. att stiftelsens benämning är stiftelsen Samernas folkhögskola, att stiftelsen är grundad av Jokkmokks kommun, Svenska samernas riksförbund (SSR) och Same-Ätnam, förening för samisk kultur (SÄ), att stiftelsen har till ändamål att främja vård, fostran och utbildning av ungdom genom folkhögskolverksamhet enligt för sådan verksamhet gällande bestämmelser även som att bedriva annan kulturell verksamhet samt att stiftelsen tjänar sitt syfte genom att förvärva och förvalta fastigheter och inventarier tillhörande Samernas folkhögskola och att där såsom huvudman ansvara för verksamhetens bedrivande. Stiftelsens angelägenheter skall handhas av en styrelse som har sitt säte i Jokkmokk. Styrelsen skall bestå av sju ordinarie ledamöter och sju personliga suppleanter varvid Jokkmokks kommun utser tre ordinarie ledamöter och tre personliga suppleanter, Svenska samernas riksförbund utser två ordinarie ledamöter och två personliga suppleanter samt Same-Ätnam och länsstyrelsen i Norrbottens län vardera utser en ordinarie ledamot och en personlig suppleant. Vid stiftelsens upplösning skall äganderätten till stiftelsens behållna tillgångar utan vederlag övergå till Jokkmokks kommun att av kommunen disponeras för ändamål som även Svenska missionssällskapet kyrkan och samerna — efter hörande av Svenska samernas riksförbund och Same-Ätnam — kan godkänna. Stiftelsen skall stå under tillsyn av länsstyrelsen i Norrbottens län jämlikt lagen om tillsyn över stiftelser.

Utskottet har i betänkandet 1972: 4 bl. a. erinrat om att samiska kulturfrågor f. n. uppmärksammas i olika sammanhang. Beträffande den nu aktuella frågan om Samernas folkhögskola och yrkandena i motionerna 1972: 133 och 1972: 1115 om medel för förvärv av densamma vill utskottet uttrycka sin tillfredsställelse med att Jokkmokks kommun samt Svenska samernas riksförbund och Same-Ätnam avser att grunda stiftelsen Samernas folkhögskola på sätt som nyss redovisats samt att det blivit möjligt för stiftelsen att förvärva fastigheter m. m. tillhörande Samernas folkhögskola. I stiftelsens styrelse är samernas representation säkrad. Därmed har ett för samerna viktigt mål nåtts. Frågan om medel för just inköp av folkhögskolans fastigheter är, som utskottet uppfattar det, inte längre av samma aktualitet som när motionerna väcktes. Med hänvisning till vad som redovisats om ärendets slutliga utveckling anser utskottet att motionerna 1972: 133 och 1972: 1115, den senare såvitt nu är i fråga, inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

Av propositionen framgår, att driftunderskott vid Samernas folkhögskola avses bli täckt genom statsbidrag fr. o. m. den 1 juli 1972. Enligt vad utskottet erfarit avses medel för ändamålet för nästa arbetsår bli utbetalat från det för budgetåret 1971/72 på riksstaten upptagna reservationsanslaget Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till

folkhögskolor. Fr. o. m. den 1 juli 1973 avses ifrågavarande medel utbetalas från förslagsanslaget Bidrag till driften av folkhögskolor. Utskottet har intet att erinra häremot.

Av reservationsanslaget till Bidrag till engångsanskäffning av utrustning m. m. till folkhögskolor disponeras 1 milj. kr. till engångsanskäffning av dyrbarare pedagogisk utrustning m. m. Till sanering av vissa folkhögskolors ekonomi har under anslaget anvisats 2 milj. kr. under vart och ett av budgetåren 1966/67—1971/72. Enligt propositionen avses ej längre medel anslås för detta senare ändamål, varför anslaget föreslås uppfört på riksstaten med 1 milj. kr. för budgetåret 1972/73.

I motionerna 1972: 1118 och 1972: 1128 begärs ytterligare medel för sanering av vissa folkhögskolors ekonomi. Utskottet erinrar om att syftet med detta bidrag har varit att t. ex. avlasta folkhögskolor vissa tyngande ränte- och amorteringsbördor och att medge en punktvis insatt upprustning. Med hänsyn till vad som i skolöverstyrelsens anslagsframställning och i motionerna anföras om ytterligare medelsbehov förordar utskottet att 1 milj. kr. anvisas även för budgetåret 1972/73 för saneringsändamål och att sålunda under reservationsanslaget till Bidrag till engångsanskäffning av utrustning m. m. till folkhögskolor anvisas sammanlagt 2 milj. kr. för budgetåret 1972/73. Vid fastställandet av nämnda belopp för saneringsändamål har utskottet utgått från att ett särskilt bidrag skall tilldelas stiftelsen Samernas folkhögskola i samband med stiftelsens tillkomst. Vad utskottet anför om ett särskilt bidrag till stiftelsen Samernas folkhögskola från det för budgetåret 1972/73 anvisade anslaget Bidrag till engångsanskäffning av utrustning m. m. till folkhögskolor bör riksdagen som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna.

Ett statsmakternas ställningstagande beträffande den framtida verksamheten vid Samernas folkhögskola önskas i motionen 1972: 1115. Utskottet får i denna fråga hänvisa till vad föredragande statsrådet anför om statsbidrag till täckande av driftunderskottet intill dess sameutredningen avgett sitt betänkande och ställning tagits till utredningens förslag. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet bifall till ifrågavarande yrkande i motionen 1972: 1115.

I motionen 1972: 1118 begärs förslag på sikt angående sanering av rörelsefolkhögskolornas ekonomi. Utskottet, som konstaterar att skolöverstyrelsen i sin anslagsframställning bedömt det som nödvändigt att saneringsbidrag utgår under ytterligare ett antal år, föreslår att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag angående den fortsatta saneringen av rörelsefolkhögskolornas ekonomi. Vad utskottet sålunda anför bör riksdagen som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna.

I motionen 1972: 1128 begärs medel för ytterligare tio kombinerade tjänster som lärare och konsulent. Utskottet, som erinrar om att det enligt regleringsbrev för innevarande budgetår vid de statsunderstödda folkhögskolorna får vara inrättade 22 kombinerade tjänster som lärare

vid folkhögskola och konsulent inom länsbildningsförbund eller studieförbund, avstyrker bifall till motionen 1972: 1128 såvitt nu är i fråga.

Aberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionerna 1972: 133 och 1972: 1115 i vad avser bidrag till visst fastighetsförvärv,
2. att riksdagen avslår motionen 1972: 1128 i vad avser vissa tjänster,
3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionerna 1972: 133, 1972: 1115 och 1972: 1128 i vad avser medelsanvisningen till *Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1972/73 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.,
4. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna 1972: 1118 och 1972: 1128, motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till engångsanskaffning av utrustning m. m. till folkhögskolor* för budgetåret 1972/73 under åttonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.,
5. att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om ett särskilt bidrag till stiftelsen Samernas folkhögskola,
6. att riksdagen avslår motionen 1972: 1115 i vad avser uttalande om den framtida verksamheten vid en folkhögskola,
7. att riksdagen i anledning av motionen 1972: 1118 såvitt nu är i fråga som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om fortsatt sanering av vissa folkhögskolors ekonomi.

Stockholm den 18 april 1972

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Wikström (fp), Larsson i Staffanstorp (c), Mårtensson (s), Jönsson i Arlöv (s), Nordstrandh (m), Wiklund i Härnösand (s), Elmstedt (c), Gustafsson i Barkarby (s), Johansson i Skärstad (c), fru Dahl (s), fru Sundberg (m), herrar Berndtson i Linköping (vpk), Jonsson i Alingsås (fp) och fru Laag (s).

Reservation

beträffande *kombinerade tjänster* av herr Berndtson i Linköping (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med »I motionen 1972: 1128» och på s. 5 slutar med » i fråga» bort ha följande lydelse:

»I motionen 1972: 1128 begärs medel för ytterligare tio kombinerade tjänster som lärare och konsulent. Yrkandet överensstämmer med vad skolöverstyrelsen i anslagsframställningen för budgetåret 1972/73 föreslagit. Utskottet, som finner det angeläget att kontaktmöjligheterna inom vuxenutbildningssystemet utökas, tillstyrker bifall till motionen 1972: 1128 såvitt nu är i fråga.»

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med bifall till motionen 1972: 1128 såvitt nu är i fråga beslutar att tjänster som lärare och konsulent skall inrättas i enlighet med vad utskottet förordat,

dels att utskottets hemställan under 3 vid bifall till yrkandet beträffande hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionen 1972: 1128 och med avslag på motionerna 1972: 133 och 1972: 1115 i vad avser medelsanvisningen till *Bidrag till driften av folkhögskolor* för budgetåret 1972/73 under åttonde huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 125 210 000 kr.,